

Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Deneyimleri ve Sosyal Medya ile İlgili Görüşlerinin İncelenmesi

Ali Rıza YAVRUTÜRK^{1*}

Öz

Bu araştırmada ortaöğretim öğrencilerinin sosyal medya kullanım deneyimleri ve sosyal medya ile ilgili düşüncelerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu 5'i kız ve 5'si erkek olmak üzere toplam 10 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma nitel modellerden olgu bilim deseninde tasarlanmıştır. Çalışmanın verileri araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Araştırmada elde edilen nitel veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. İçerik analizi sonrasında katılımcıların sosyal medya kavramını bireysel etmenleri ve sosyal etmenleri temele alarak tanımladıkları görülmektedir. Yapılan içerik analizi sonucuna göre katılımcıların günlük beş ile dokuz saat arasında sosyal medya kullandıkları görülmüştür. Ayrıca, sosyal medyayı iletişim kurmak, bilgiye ulaşmak, paylaşımında bulunmak, eğlenmek, video izlemek, boş zamanını değerlendirmek, gündemi takip etmek, mesajlaşmak, müzik dinlemek, insanlara ulaşmak ve haber takip etmek için sosyal medyayı kullandıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Katılımcıların sosyal medyanın bilgilenme, farklı bakış açısı kazanma, kendilerini ifade etme, eğitim-öğrenme, arkadaş edinme, eleştirel düşünme, yansıtıcı düşünce ve kişisel gelişim konularında katkısı olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Katılımcıların sosyal medya kullanımı ile ilgili başta bilinçli ve güvenli kullanım olmak üzere farklı önerileri ele alınmıştır. Elde edilen sonuçlar alanyazın ışığında tartışılıp bir takım önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sosyal medya, sosyal medya kullanımı, iletişim.

Investigation of Secondary School Students' Social Media Usage Experiences and Their Opinions on Social Media

Abstract

In this research, it is aimed to examine secondary school students' social media usage experiences and their thoughts about social media. The study group of the research consists of a total of 10 students, 5 girls and 5 boys. The research was designed in the phenomenology pattern, which is one of the qualitative models. The data of the study were collected with semi-structured open-ended questions developed by the researcher. Qualitative data obtained in the research were analyzed by content analysis method. After the content analysis, it is seen that the participants defined the concept of social media in two themes: individual and social factors. According to the results of the content analysis, it was seen that the participants used social media between five and nine hours a day. In addition, it is seen that they use social media to communicate, to access information, to share, to have fun, to watch videos, to spend their spare time, to follow the agenda, to message, to listen to music, to reach people and to follow news. It is seen that the participants stated that social media contributes to information, gaining a different perspective, expressing themselves, education-learning, making friends, critical thinking, reflective thinking and personal development. Different suggestions of the participants regarding the use of social media, especially conscious and safe use, were discussed. The results obtained were discussed in the light of the literature and some suggestions were made.

Key Words: Social media, social media use, communication.

^{1*}Corresponding Author: Uzman Psikolojik Danışman, Zile Fen Lisesi, Tokat, Türkiye, a_r_yavruturk@outlook.com, ORCID: 0000-0002-6724-6019; Telefon: 530 328 58 05

Giriş

21. yüzyılda bilişim ve iletişim teknolojilerindeki değişim ve gelişmeler ile birlikte hızlı bir şekilde internet ve teknolojik araçların insanların hayatlarında etkin rol oynadığı görülmektedir (Kaplan ve Haenlein, 2010). İnternet ile birlikte insanların bireysel, sosyal, kültürel ve eğitsel alanlar başta olmak üzere birçok alanda yaşanan değişikliklere ayak uydurmayı zorunlu hale getirdiği söylenebilir (Akın, 2017; Korkmazgil, 2009; Wheeler ve Wheeler, 2009). Türkiye’de internet kullanımı 2013 yılında % 50.8 iken, 2021 yılında bu oran %82.7 olmuştur (TÜİK, 2022). İletişim teknolojilerindeki değişimler, insan yaşamını etkiler hale gelmiştir. 1980 yılında ev bilgisayarları ve internet aktarmalı sohbetlerle başlayan süreç, 1990 yılında sosyal iletişim ağlarının yaygın kullanımıyla popüler bir hal almıştır (Andreassen, Torsheim ve Pallesen, 2014). Sonrasında, 2003 yılında internet tabanlı web teknolojilerini daha fonksiyonel hale getirmek için ortaya konulan eğilimleri ifade eden “web 2.0” terimi bilginin internet üzerinden paylaşımında, kullanıcıların kendileri tarafından ürettikleri içerikleri özgür ve kolay bir şekilde paylaşmalarına olanak sağlamıştır (Aydın, 2016). Blog, microblog (Twitter, Tumblr), wikiler (Wikipedia), sosyal isaretleme (Delicious), medya paylaşım siteleri (Youtube, Flickr), Podcast, sanal dünyalar (Secondlife) ve sosyal ağlar (Facebook, Myspace, Friendfaed) olarak adlandırılan bu siteler web 2.0 uygulamalarının en popüler örneklerindedir (Arkün, 2011; Avcı ve Aşkar, 2012). Sosyal medyanın kullanım genişliğini ortaya koymak için yapılan bir araştırmaya (Boulianne, 2015) göre; dünya üzerinde 2.5 milyar insan internet kullanmaktadır. Bu kullanıcıların 1.8 milyarının sosyal medya ağlarında hesabı bulunmaktadır.

İnternet sunduğu olanaklarla geleneksel medyadan ayrılmaktadır. Televizyon ve yazılı basın gibi geleneksel iletişim kanalları görsel anlamda etkileyici olmakla birlikte, tek yönlü bir iletişim kurdukları için amaca ulaşma konusunda manipülatif oldukları düşünülmektedir (Aydın, 2016). İnternetin sağladığı web uygulamalarında ise iletişim kuran taraflar arasında eş zamanlı ve iki yönlü enformasyon akışı sağlanmaktadır (Chen ve Kim, 2013). Kendini sürekli yenileyen internet sosyal medya ile kendi içinde altın çağını yaşamaktadır. Bu çağ öyle bir çağdır ki insanların hayatlarına dokunmaktadır (Boyd ve Ellison, 2007). Birçok kişi arkadaşlarıyla görüşmek, arkadaşlarının fotoğraflarına ve iletilerine bakmak, mesaj göndermek ve almak, eğlenmek, boş zamanını değerlendirmek, bilgiye erişmek, gündemi takip etmek için sosyal medyayı kullanmaktadır (Boulianne, 2015).

Alanyazında gençlerin sosyal medya kullanım deneyimlerini (Aydın, 2016; Koçer, 2012; Köseoğlu, 2012; Küçükali, 2016; Solmaz ve diğerleri, 2013; Tektaş, 2014) ve gençlerin sosyal medya kullanım düzeylerini (Şahin ve Yağcı, 2017; Çelik, 2017; Kırık ve diğerleri, 2015) ayrı ayrı ele alan çalışmalar; sosyal medya bağımlılığı ile sosyal medyanın eğitsel amaçlı kullanımını inceleyen (Yılmazsoy ve Kahraman, 2017), sosyal medya kullanım alanları ile sosyal medya kullanım ilişkisini teorik düzeyde inceleyen (Akın, 2017; Filiz ve diğerleri, 2014) araştırmalar bulunmakla birlikte, gençlerin sosyal medyayı hangi amaçlarla kullandıkları ile sosyal medya ile ilgili düşüncelerini nitel yöntemlerle ele alan sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Yeni iletişim teknolojilerinin olası olumsuz etkilerine karşı en hassas grup, bu teknolojilere hızlıca adapte olarak onları kolayca gündelik hayatlarının birer parçası haline getiren “dijital yerliler” (Palfrey ve Gasser, 2008), yani gençlerdir (Chen ve Kim, 2013; Utz ve diğerleri, 2015; Valkenburg ve Peter, 2011;). Bu bağlamda sosyal medya kullanımı ile büyük ölçüde ilişkili kabul edilen “oyun oynama” ve “sosyal paylaşımlarda bulunma” genç kesim arasında ön plana çıkmaktadır (Punyanunt-Carter ve diğerleri, 2017; Van Rooij ve diğerleri, 2010). Davies ve Cranston’un (2008) 120 gençlik merkezi yöneticisi ile yaptıkları ankette, sosyal medyanın diğer çevrim dışı aktiviteler ve yüz-yüze iletişimin yerini alacağı korkusunun gençler arasında yaygın olduğu sonucuna varmıştır. Yine bu ankette sosyal medya kullanım bağımlılığının (%23) yanında, siber zorbalık (%53), kişisel bilgilerin ifşası (%35) ve çevrim içi taciz sosyal ağların getirdiği riskler olarak sıralanmıştır. Lee, Cheung ve Thadani (2012) ise, sosyal medyanın aşırı düzeyde kullanımının gençlerin hayatında psikolojik, sosyal ve okul/üniversite bağlantılı problemler yaratabileceğini ortaya koymuştur. Bunun yanında, yetişkin akıllı telefon kullanıcılarının takıntı derecesindeki sosyal medya kullanımlarının giderek artan bir ruh sağlığı

sorunu olduğu yönünde ampirik kanıtlar da bulunmaktadır (Van Rooij ve Schoenmakers, 2010; Pantic, 2014; Ryan ve diğerleri, 2014). 2017 yılında İtalya’da sosyal medya kullanıcıları üzerinde yapılan bir araştırmada ise, katılımcıların %67’sinin çevrim içi ağlara bağlı olmadıklarında “bir şeyleri kaçırdıkları” korkusu yaşadıkları, %66’sının sosyal medyada fazla zaman geçirdiklerinde uyku problemi yaşadıkları, %50’sinin hayat kalitelerinde düşüş olduğu ve %25’inin e-postalarını ya da Facebook mesaj kutularını kontrol etmediklerinde huzursuz oldukları sonucu ortaya çıkmıştır (Statista, 2019).

Son zamanlarda sosyal medya ve sosyal medyanın insan yaşamı üzerindeki etkilerini ele alan çalışmalar yapılmaktadır. Ancak yapılan çalışmaların daha çok üniversite öğrencilerine yönelik nicel araştırmaların yapıldığı göz önüne alındığında mevcut çalışmada ortaöğretim öğrencilerine yönelik nitel yöntem ile yapılan bir çalışma olması açısından alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Öte yandan, çalışmanın öğrencilerin sosyal medya ile ilgili deneyim ve düşünceleri ile ilgili yapılacak çalışmalara, alan çalışmacılarına, eğitim politika yapıcılarına, ebeveyn ve öğretmenlere önemli katkılar sunacağı düşünülmektedir. Belirtilen sebepler sonucunda, bu mevcut araştırma ortaöğretim öğrencilerinin sosyal medya ile ilgili tanımlamaları, sosyal medya yaşantı durumları, sosyal medya hakkındaki algı ve yaşantılarını araştırmak ve alana katkı sunmak amaçlanmaktadır.

Yöntem

Bu çalışmada ortaöğretim öğrencilerinin sosyal medya deneyimleri ve sosyal medya ile ilgili düşüncelerinin incelenmiştir. Çalışma nitel araştırma çerçevesinde fenomenolojik desen temelinde yapılmış bir çalışmadır. Fenomenolojik desen, her hangi bir konu/olgu/kavram ele alınarak detaylı veri almak için katılımcıların görüş ve yaşantılarının ele alındığı nitel çalışma desendir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Fenomenolojik desen kapsamında veriler içerik analizi ile sınıflandırılır. Öncelikle kavramsal çerçeve içerisinde verilerin araştırma olgusunu açıklayabilecek bir şekilde temaların belirlenmesine çalışılır. Daha sonra ulaşılan veriler tablo veya şekillerle betimlenerek aktarılır. Son olarak, çalışmada katılımcıların görüşleri doğrudan alıntılara yer vererek veriler desteklenmeye çalışılır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Nitel çalışmaların temel amacı araştırılacak konu veya durumu derinlemesine incelemektir (Creswell, 2014). Bununla birlikte, nitel çalışmaların bazı avantaj ve dezavantajları da olduğu söylenebilir. Araştırma konusu ile ilgili detaylı bilgiye ulaşılması ve verilerin birincil kaynaktan alınması nitel çalışmaların olumlu yönü olarak ele alınırken, çalışmanın güvenilirliği ve geçerliliğinin sağlanması ve test edilmesi konusunda bazı zorlukların yaşanması da nitel çalışmaların olumsuz yönü olarak değerlendirilmektedir (Balcı, 2008). Bu bağlamda, nitel çalışmalarda güvenilirlik ve geçerlilik çalışmalarının titizlikle yapılması ve gerekli şartların sağlanması çalışmanın niteliği açısından etkili olduğu söylenebilir. (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Ortaöğretim öğrencilerinin sosyal medya kullanım deneyimleri ve sosyal medya ile ilgili düşüncelerinin ele alındığı bu çalışmada, araştırmacının hazırladığı mülakat soruları ile verilere ulaşmaya çalışılmıştır. Araştırma kapsamında aşağıdaki sorulara cevaplar alınmaya çalışılmıştır.

- 1- Sosyal Medyayı nasıl tanımlıyorsunuz?
- 2- Günlük kaç saat sosyal medya kullanıyorsunuz?
- 3- Sosyal medyayı kullanım amacınız nedir?
- 4- Sosyal medyanın size katkıları nelerdir?
- 5- Sosyal medyayı kullanma ile ilgili önerileriniz nelerdir?

Çalışma Grubu

Çalışmada görüşlerine başvurulacak kişiler 2022-2023 eğitim öğretim yılında Orta Karadeniz bölgesinde ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmada görüşlerine başvurulacak katılımcılar araştırmacının çalışmış olduğu bölgedeki okullarda öğrenim gören öğrenciler olmaları nedeniyle araştırmada kullanılan örnekleme yöntemi amaca yönelik örneklem türüdür. Kolay uygulanabilen ve ulaşılabilir örnekleme türü çalışmada verilere ulaşılması

konusunda araştırmacılara emek, zaman ve ekonomiklik konusunda kolaylık sağlayan ve verilere ulaşılması, verilerin toplanması ve verilerin değerlendirilmesinde kolaylık sağladığı için nitel çalışmalarda sık kullanılan bir örneklendirme biçimidir (Yıldırım ve şimşek, 2016). Mevcut çalışmada katılımcıları Orta Karadeniz bölgesinde ayrı sınıflardaki öğrenim sürecinde olan ve çalışmaya istekli ve gönüllü olarak katılan 5'i kız ve 5'i erkek olmak üzere 10 katılımcıdan oluşmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme soru formu aracılığıyla elde edilmiştir. Görüşme öncesinde, görüşmenin yapılacağı yer ve zaman araştırmacı ve katılımcı ile birlikte belirlenmiştir. Görüşmede kullanılacak form iki farklı kısımdan oluşmaktadır. Formun ilk kısmı katılımcının yaşı, cinsiyeti, okul türü ve sınıf düzeyi ile ilgili sorulardan, ikinci bölümü ise çalışmanın amacına yönelik sosyal medya ile ilgili beş açık sorudan oluşmaktadır. Görüşme formu hazırlanmadan önce alanyazında sosyal medya kavramı/olgusu ile ilgili yapılan alışmalar (Akyazı ve Tutgun-Ünal, 2013; Balcı ve Gölcü, 2013; Berkup, 2014; am ve İşbulan, 2012; Deniz ve Tutgun-Ünal, 2019; Kırık, Arslan, etinkaya ve Gül, 2015) ele alındığı söylenebilir. Sonrasında hazırlanan görüşme formu öncelikle çalışmanın amacına uygunluğunu ve soruların katılımcıların gelişim seviyelerine uygunluğunu incelemek için PDR bölümünde görev yapan iki alan uzmanına gönderilmiş, alan uzmanlarından formun kullanılabileceğine dair olumlu dönüt alınmıştır. Son olarak formun dil redaksiyonu için dil alanında uzman öğretmeninin incelenmesinden geçtikten sonra tamamlanmıştır. Bu çalışmalardan sonra farklı sınıf düzeyinde öğrenim gören iki öğrenci üzerinden hazırlanan mülakat form çalışmasının pilot uygulama çalışması yapılmıştır. Pilot alışma uygulamasının sonucunda veri toplamak için hazırlanan aracın öğrenciler tarafından kolayca anlaşılır olduğu ve öğrencilerin çalışmanın amacına uygun ve kolaylıkla sorulara cevaplar verdiği görüldükten sonra, böylece form son haline getirilmiştir.

Veri Toplama Süreci

Ortaöğretim öğrencilerinin sosyal medya ile ilgili düşüncelerini incelemeyi amaçlayan çalışmayı yapmak için öncelikle çalışmanın yapılacağı kurumların idaresi ile iletişime geçilmiştir. Okulların idaresine çalışmanın amacı ve içeriği anlatılmıştır. Okul idarelerinin çalışmayı okullarında yapmak için onayı alındıktan sonra okul rehberlik servisi aracılığıyla araştırmacıya ulaşabileceği iletişim bilgilerinin ve çalışmanın içeriği hakkında bilgilerin olduğu bir broşür rehberlik servisi ilan panosuna asılmıştır. Bu aramada iletişim süreci olarak bir haftalık zaman dilimi tanınmıştır. Bu sürede çalışmaya gönüllü olarak katılmak isteyen her sınıf düzeyinden öğrencinin olmasına dikkat edilerek ilk başvuran öğrenciden başlayarak toplamda 10 katılımcı öğrenci belirlenmiştir. Katılımcı öğrenciler belirlendikten sonra, katılımcılarla bir görüşme yapılarak çalışmanın amacı ve içeriği hakkında ve veri toplama sürecinde dikkat edilmesi gereken kurallar (gizlilik, gönüllülük, çalışmadan çekilme hakkının olduğu vb.) hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Daha sonra da katılımcıların velileri ile kısmen yüz yüze kesmen de telefonla görüşülerek çalışma hakkında bilgi verilmiştir. Velilerden yazılı veli bilgilendirme ve öğrencisinin araştırmaya katılım onayını aldıktan sonra Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 07.12.2022 tarihinde E-33490967-044-237358 sayılı etik kurul onayı alınmıştır. Görüşme süreci öğrencilerin derslerinin olmadığı kendilerini rahat hissettikleri zaman diliminde yapılmıştır. Görüşmeler bireysel olarak okul veli görüşme odasında yapılmıştır. Görüşmelere öğrencinin kabulü ile ses kayıt altına alınmıştır. Kayıtlar etik kurallar gereği veriler analiz edildikten sonra silinmiştir. Görüşmelerde katılımcının kendisini rahat hissedebileceği bir ortamda oluşturulmuştur. Görüşmeler ortalama 35-45 dakika kadar sürüp, bütün görüşmeler yaklaşık 600 dk. kadar sürmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin analizi öncelikle görüşme esnasında kullanılan ses kayıtları ve görüşmelerin yazılı kopyaları temel alınarak yapılmıştır. Bu çalışmada verilerin analiz edilmesinde nitel çalışmalarda sıkça kullanılan içerik analizi (Ekiz, 2013) kullanılmıştır. İçerik analizi elde edilen yazılı ve sözlü verilerin derlenmesi, toparlanması, özetlenmesi, raporlaştırılması ve en sonunda verilerin farklı temalar altında sınıflandırma süreci ve sıklık düzeyinin belirlenmesi olarak tanımlanmaktadır (Arık, 1998). Katılımcıların temalar kapsamında verdikleri cevaplar tablolar şeklinde ele alınmıştır. Son olarak katılımcıların ilgili temaya ilişkin görüşlerine doğrudan yer verilerek tablolardaki veriler desteklenmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması

Bir çalışmanın geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının yapılması bilimsel bir özellik kazanmasında en önemli çalışmadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu nedenle, nitel çalışmalarda geçerliliğin ve güvenilirliğin yeterli düzeyde olması için araştırmanın yönteminin seçilme nedeni ve yöntemin uygulanma sürecinin detaylandırılması önerilmektedir. Ayrıca, veri toplama süreci basamaklarının detaylandırılması ve örneklem gurubunun seçilmesi ile ilgili sürecin belli bir sistematik (nitel araştırma sistematiği) ile yapılması ve her bir süreçte gerekli açıklamaların yapılması önerilmektedir (Morrow, 2005; Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu yönden çalışmadan kullanılan modelin belirlenmesinde, veri toplama süreci boyunca ve veriler toplandıktan sonra analiz edilmesi gibi bütün aşamalarda gerekli izinlerin alınmış, ilgili kişi veya kurumlar bilgilendirilmiştir. Ayrıca araştırmanın bütün aşamalarında gönüllülük ve gizlilik ilkesine uyulmuştur. Öte yandan nitel çalışmalarda veri toplama aracının çalışmanın amacına uygun hazırlanması geçerlilik için önemli görülmektedir (Eisenhart ve Hove, 1992). Ayrıca, hazırlanan veri toplama aracı verilerin geçerliliğini arttırması ile ilgili uzman görüşünün alınması (Yıldırım ve Şimşek, 2016), alanda çalışanların görüşlerinin alınması ve değerlendirmeci görüşlerinin alınmasının (Maxwell, 1992) önemli olduğu bilinmektedir. Veri toplamak aracının hazırlanırken hem uzman görüşünden yararlanılmış hem de alan çalışanlarının görüşlerine başvurulmuştur.

Nitel araştırmalarda verilerin toplanması kadar, verilerin tutarlı ve anlaşılır bir şekilde raporlaştırılması ve sunulması da araştırmanın güvenilirliğini etkilemektedir (Merriam, 2009). Bu bağlamda, verilerin elde edilmesi süreci, kodlamaların nasıl yapıldığı ve temaların nasıl oluştuğu açık bir şekilde detaylandırılmıştır. Ayrıca, elde edilen veriler ile tutarlı bir şekilde alıntılara yer verilmesi Yıldırım ve Şimşek (2016) tarafından önerilmektedir. Bu nedenle veriler ışığında elde edilen temaları destekleyecek öğrenci görüşlerine doğrudan yer verilerek veriler desteklenmeye çalışılmıştır.

Etik Kurallara Uygunluk

Çalışmanın veri toplama sürecinden önce hem katılımcılar hem de veliler araştırma konusunda bilgilendirme çalışması yapılarak yazılı onayları alınmıştır. Çalışmanın bütün süreçlerinde gönüllülük ve gizlilik ilkeleri başta olmak üzere etik kurallar çerçevesinde dikkat edilmiştir. Çalışma için bir devlet üniversitesinin Etik Kurulu'ndan 07.12.2022 tarihinde E-33490967-044-237358 sayılı etik kurul onayı alınarak çalışma sürdürülmüştür. Çalışmanın bütün aşamalarında Amerikan Psikoloji Birliği (APA) ve Amerikan Eğitim Araştırmaları Birliği (ERA) tarafından önerilen etik süreçlere uyulmuştur. Katılımcılara ilişkin tanımlayıcı (Ad, Soyad, T.C. no vb.) herhangi bir bilgi toplanmamıştır. Katılımcıların kendilerine bir rumuz (kişisel tanımlayıcı isim) vermeleri istenmiştir ve araştırmanın herhangi bir safhasında istemeleri halinde koşulsuz çalışmadan ayrılacakları katılımcılara söylenmiştir. Katılımcıların "K1, K2, K3,..." şeklinde temsil edilecek şekilde kodlanmıştır. Katılımcıların kişisel mahremiyeti, itibarı ve hakları güvence altına alınmıştır. Araştırma, katılımcı öğrenciler için herhangi bir risk taşımamaktadır. Analiz ve raporlama sürecinde şeffaflık ilkesine harfiyen uyulmuştur ve yayın etiğine uygun olarak sorumlu ve nitelikli bir yayın yapmaya çalışılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde araştırma soruları çerçevesinde katılımcıların sosyal medya ile ilgili düşünceleri sunulmaktadır. Katılımcıların “Sosyal medyayı nasıl tanımlıyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevaplar Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların sosyal medya kavramını tanımlamaları

Kategori	Kodlar	f
Bireysel etmenler (f=30)	Sosyal medya bilgiye ulaşmaktır (K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10)	10
	Sosyal medya özgürlüktür. (K1, K3, K6, K7, K8, K9)	6
	Sosyal medya yenilikleri öğrenmektir. (K1, K2, K3, K5, K6, K8, K10)	7
	Sosyal medya birçok dokümana ulaşmaktır. (K2, K3, K4, K5, K6, K8, K9)	7
Sosyal etmenler (f=24)	Sosyal medya başkaları ile iletişim kurmak, erişim sağlamaktır. (K1, K2, K3, K4, K6, K7, K8, K9, K10)	9
	Sosyal medya paylaşmaktır. (K1, K2, K3, K5, K6, K8, K9, K10)	8
	Sosyal medya ortak yaşam sağlamaktır (K1, K2, K4, K6, K7, K9, K10)	7

Tablo 1 incelendiğinde, katılımcıların sosyal medya kavramını iki kategoride tanımladıkları görülmektedir. Katılımcıların bir kısmı sosyal medya kavramını bireysel etmenler (f=30) kategorisi altında tanımlamaya çalışırken, bir kısmı da sosyal medya kavramını sosyal etmenler (f=24) kategorisi altında tanımlamaya çalıştığı görülmektedir.

Bireysel etmenler kategorisi kapsamında çalışmaya katılan öğrencilerin; sosyal medya kavramını, sosyal medya bilgiye ulaşmaktır (f=10), sosyal medya özgürlüktür (f=6), sosyal medya yenilikleri öğrenmek (f=7) ve sosyal medya birçok dokümana ulaşılabilirliktir (f=7) şeklinde tanımlamışlardır. Aşağıda sosyal medya kavramını bireysel etmenler kategorisi çerçevesinde tanımlayan katılımcı görüşlerinden alıntılara yer verilmiştir.

“Sosyal medya benim için çok önemli bir kaynaktır. Bireyler sosyal medya aracılığıyla kendilerini geliştirebilen birçok yeni ve farklı bilgiye, birçok dokümana ulaşabildiğini düşünüyorum. Ek olarak benim için sosyal medya bir özgürlük alanıdır. Çünkü; kendimi başkalarının yanında rahat hissedemiyorum. Bunun yerine sosyal medyada kendimi daha rahat hissediyorum.”(K6).

“Sosyal medya benim yalnız olduğumda sığındığım dünyamdır. Çoğu zaman kendimi sosyal medyadan ayrı düşünemiyorum. Hayatımda bana gerekli olan veya hayatımda yer alan birçok bilginin sosyal medya kaynaklı olduğunu söyleyebilirim. Buradan hareketle sosyal medyayı bilgi kaynağı olarak görüyorum. Aynı zamanda bilgi edinmenin yanında karşılaştığım bazı problemlerin çözümünü ya da hayatta işlevsel yeni bilgileri sosyal medya da öğrenebildiğimi söyleyebilirim. Son olarak sosyal medyada kendimi yaşamın birçok kaydından uzaklaştığımı düşünüyorum. Bu durum beni mutlu ediyor.”(K1).

“Sosyal medya çok geniş bir alan olduğu için tanımlanmasının zor bir kavram olduğunu düşünüyorum. Genel olarak bir tanım yapılması gerekirse şöyle diyebilirim. Sosyal medya özgür bir alan olarak, bireyin kendisi için ihtiyaç hissettiği ve eğlenmek amacı ile farklı bilgilere veya paylaşımlara ulaşmak için kullandığı bir alandır.”(K7).

Sosyal etmenler kategorisi kapsamında çalışmaya katılan öğrencilerin; sosyal medya kavramını, sosyal medya başkaları ile iletişim kurmak, erişim sağlamak (f=9), sosyal medya

paylaşmaktır ($f=8$) ve sosyal medya ortak yaşam sağlamaktır ($f=7$) şeklinde tanımlamışlardır. Aşağıda sosyal medya kavramını sosyal etmenler kategorisi çerçevesinde tanımlayan katılımcı görüşlerinden alıntılara yer verilmiştir.

“Sosyal medya bence sosyalliğin mekân (yer) ile olan bağını aşır, sınırsız bir alanda iletişime geçme, paylaşımında bulunma alanıdır. Sosyal medya sınırsız sayıda kişinin ortak bir paylaşım alanı sağlayan bir yaşam alanıdır.”(K2).

“Sosyal medya öncelikle sosyal bir paylaşım alanıdır. İnsanın başka insanlarla iletişim kurma, onlarla karşılıklı erişim ve paylaşımların sağlandığı alandır. Böylece insanlar kendilerinde olanı başkalarıyla paylaştığı, başkalarında olanı da kendilerine aldığı bir yaşam alanıdır.”(K9).

“Sosyal medya günümüzde yaygın olarak kullanılan bir iletişim alanıdır. Ortak paylaşım alanıdır. İnsanlar internet aracılığıyla hızlı ve yaygın iletişim kurma alanıdır.”(K7).

Katılımcıların sosyal medya kavramını tanımlamalarına bakıldığında genellikle sosyal medyayı başkalarıyla iletişim kurma alanı, bilgiye ve dokümanlara ulaşabilme, paylaşma alanı, özgür bir alan ve ortak bir yaşam alanı olarak tanımlamaya çalıştıkları görülmektedir.

Katılımcıların “Günlük kaç saat sosyal medya kullanıyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevaplar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Katılımcıların günlük sosyal medya kullanım süreleri

Kullanım Süresi (saat)	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10	Frekans
5	✓				✓						2
6				✓		✓	✓				3
7		✓							✓		2
8			✓								1
9								✓		✓	2

Tablo 2 incelendiğinde, katılımcıların günlük sosyal medya kullanım sürelerinin 5 saat ($f=2$), 6 saat ($f=3$), 7 saat ($f=2$), 8 saat ($f=1$) ve 9 saat ($f=2$) olduğu görülmektedir. Katılımcıların günlük 5 ile 9 saat arasında sosyal medya kullandıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Aşağıda katılımcıların günlük sosyal medya kullanım süreleri ile ilgili görüşlerinden alıntılara yer verilmiştir.

“Sosyal medyada geçen süreyi net olarak söylemem mümkün değil, ancak her gün çok rahat olarak sekiz saat günde sosyal medyada gezindiğim oluyor diyebilirim.”(K3).

“Sosyal medyada ortalama günde altı saat gibi bir zaman dilimi geçirdiğimi düşünüyorum.”(K4).

“Günden güne sosyal medyada geçirdiğim zaman değişse de genel olarak çok rahat bir şekilde günde dokuz saate yakın bir süreyi sosyal medyada geçiriyorum.”(K8).

Katılımcıların görüşlerine bakıldığında günün büyük bir bölümünü sosyal medyada geçirdiklerini ifade ettikleri görülmektedir.

Katılımcıların “Günlük kaç saat sosyal medya kullanıyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevaplar Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3. Katılımcıların sosyal medya kullanım amaçları

Katılımcılar	İletişim Kurmak	Eğlence	Gündemi takip etmek	Mesajlaşmak	Bilgiye ulaşmak	Video izlemek	Müzik dinlemek	Boş zamanı değerlendirmek	İnsanlara ulaşmak	Haber takip etme	Paylaşımında bulunmak
K1	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓
K2	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
K3	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓		✓	✓
K4	✓		✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓
K5	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓
K6	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
K7	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓
K8	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓
K9	✓	✓		✓	✓	✓		✓		✓	✓
K10	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓		✓
Frekans	10	9	8	8	10	9	6	9	6	5	10

Tablo 3 incelendiğinde, katılımcıların tamamının ($f=10$) sosyal medya kullanma amaçlarının iletişim kurmak, bilgiye ulaşmak ve paylaşımında bulunmak olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Katılımcıların tamamına yakını ($f=9$) sosyal medya kullanım amacını eğlence, video izlemek ve boş zamanını değerlendirmek olarak ifade ederken, katılımcıların büyük bir kısmı da ($f=8$) gündemi takip etmek ve mesajlaşmak için sosyal medyayı kullandığını ifade ettikleri görülmektedir. Ayrıca, katılımcıların müzik dinlemek ($f=6$), insanlara ulaşmak ($f=6$) ve haber takip etmek ($f=5$) için sosyal medyayı kullandıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Aşağıda katılımcıların günlük sosyal medya kullanım süreleri ile ilgili görüşlerinden alıntılara yer verilmiştir.

“Sosyal medyayı birçok amaç için kullandığımı söyleyebilirim. Bunların başında iletişim, ihtiyaç duyduğum bilgiye ulaşmak, farklı paylaşımlarda bulunmak, hoşça vakit geçirmek için eğlenceli uğraşlar yapmak, müzik dinlemek, video izlemek gibi. Ayrıca, boş zamanlarımı, gündemi takip etmek, ulaşmak istediğim insanlara ulaşmak, vb. amaçlarla sosyal medyayı kullanırım.”(K5).

“İletişim, bilgilenmek, paylaşım, etkileşim, eğlenceli video izlemek ve müzik dinlemek, olup biteni öğrenmek, arkadaşlarla mesajlaşmak sosyal medyayı kullanım amaçlarından bir kısmı olarak söyleyebilirim.”(K10).

“Ben sosyal medyayı genel olarak iletişim kurmak, paylaşımlarda bulunmak, hoşça vakit geçirmek, ilginç bilgilere ulaşmak, ders videoları veya ilginç videoları izlemek, vakit geçirmek, olan biten hakkında bilgi edinmek için kullanırım” (K3).

Katılımcıların görüşlerine bakıldığında sosyal medya kullanma amaçlarını iletişim, paylaşım, bilgiye ulaşma ve hoşça vakit geçirmek için davranımlarda bulunma gibi amaçlarının olduğu görülmektedir.

Katılımcıların “Sosyal medyanın size katkıları nelerdir ?” sorusuna verdikleri cevaplar Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4. Sosyal medyanın katkıları

Katılımcılar	Bilgilendirme	Arkadaş edinme	Kendini ifade etme	Dönüt alma	Tartışma	Eğitim-öğrenme	Eleştirel düşünce	Farklı bakış açısı	Yansıtıcı düşünce	Yaratıcı düşünce	Kişisel gelişim
K1	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
K2	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
K3	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓	✓
K4	✓		✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓
K5	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓
K6	✓		✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓
K7	✓	✓	✓	✓		✓		✓	✓		✓
K8	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	
K9	✓	✓		✓	✓	✓		✓		✓	✓
K10	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓
Frekans	10	8	9	7	6	8	8	10	8	7	8

Tablo 4 incelendiğinde, katılımcıların tamamının ($f=10$) sosyal medyanın katkısını bilgilendirme ve farklı bakış açısı kazanmayı ifade ettikleri görülmektedir. Daha sonra sırasıyla katılımcıların sosyal medyanın katkısını kendilerini ifade etme ($f=9$), eğitim-öğrenme ($f=9$), arkadaş edinme ($f=8$), eleştirel düşünme ($f=8$), yansıtıcı düşünce ($f=8$), kişisel gelişim ($f=8$), dönüt alma ($f=7$), yansıtıcı düşünce ($f=7$) ve tartışma ($f=6$) şeklinde ifade ettikleri görülmektedir. Aşağıda katılımcıların günlük sosyal medya katkıları ile ilgili görüşlerinden alıntılara yer verilmiştir.

“Sosyal medya hayatımın önemli bir bölümünü etkilediğini söyleyebilirim. En önemli katkısı birçok konu hakkında bilgi edinebiliyorum, farklı şeyleri öğrenebiliyorum. Arkadaşlık edindiğin bir alan ve kendimi ifade ettiğim bir platform olarak değerlendirebilirim. Paylaşımlar yapıyorum ve paylaşımlara yönelik değerlendirmelerde bulunuyorum. Böylece müthiş bir dönüt değerlendirme süreci oluyor. Bu durumda bende yaratıcı düşünce, eleştirel düşünce, yansıtıcı düşünce ve en önemlisi farklı açıdan bakma becerimin geliştiğini söyleyebilirim. Son olarak kişisel gelişim alanında da sosyal medyanın bana önemli katkıları olduğunu düşünüyorum.”(K2).

“Sosyal medyanın bana katkılarını söyle sıralayabilirim. Öncelikle bilgi edinme, sonrasında duygu düşüncelerimi ifade etme, karşılıklı dönütler, etkileşimler ve bu sürecin bana yaratıcı, yansıtıcı düşünme becerisi kazandırdığını söyleyebilirim. Sosyal medya aracılığıyla ulaştığım dokümanlar veya görüşler bana farklı düşünme becerisi de kazandırıyor. Sosyal medyanın kişisel anlamda bana çok şeyler kazandırdığını düşünüyorum.”(K4).

“Ben sosyal medya aracılığıyla çok sayıda arkadaş edindim. Böylece tanıştığım arkadaşların paylaştıkları sayesinde çok sayıda bilgi, video ve birçok kaynağa ulaştığımı düşünüyorum. Paylaşımları değerlendirme ve tartışma bana yansıtıcı düşünce ve farklı açılardan bakabilme açısını kazandırdığını düşünüyorum. Bu durumun başta eğitim öğretim olmak üzere bir kişisel anlamda katkı sağladığını düşünüyorum.”(K9).

Katılımcıların görüşlerine bakıldığında genellikle sosyal medyanın kendilerini bilgilendirme, paylaşma ve paylaşımların farklı yönlerden olumlu yönde etkilediğini ifade ettikleri görülmektedir.

Katılımcıların “Sosyal medyayı kullanma ile ilgili önerileriniz nelerdir?” sorusuna verdikleri cevaplar Tablo 5’de sunulmuştur.

Tablo. 5. Katılımcıların sosyal medya kullanımı ile ilgili önerileri

Katılımcı	Sosyal medya ile ilgili önerileri
K1	Sosyal medya kullanımında seçici olmanın önemli olduğunu düşünüyorum. Çünkü; sosyal medyada çok sayıda paylaşımlar var. Bu konuda seçici olmanın gerekli olduğunu düşünüyorum.
K2	Medya okuryazarlığı hakkında gerekli eğitimlerin yaygınlaştırılması gerektiğini düşünüyorum.
K3	Sosyal medya hakkında başta okul ve aile olmak üzere birçok yaşam alanında eğitimlerin verilmesi ve kullanıcıların sosyal medya kullanımı ile ilgili bilinçlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.
K4	Sosyal medyanın etkisini kabullenmek ve bilinçli kullanılması için gerekli önleyici çalışmaların yapılması.
K5	Sosyal medya kullanımında mümkün olduğu kadar açık ve güvenli iletişim araçlarının kullanılması yönünde bilgilendirici çalışmaların yapılması.
K6	Sosyal medyanın faydalarının yanında olası zararlarının da farkında olunması ve bu konuda kullanıcıları bilgilendirmelerin yapılması gerekir.
K7	Sosyal medyadaki gelişmeleri takip etmek ve içeriğin kullanıcıların gelişim seviyesine uygunluğunun belirlenmesi.
K8	Sosyal medya kullanımı konusunda etik kurallara dikkat edilmesi ve kullanıcılar için rol model olmaya çalışmak.
K9	Kullanıcıların sosyal medya kullanımında olumsuz söylem, davranım ve paylaşımlardan uzak durma, daha çok olumlu paylaşım ve davranımlarda bulunmasına yönlendirmeye yönelik çalışmalar yapmak.
K10	Paylaşımlardaki bilgiyi teyit ettirmeden kullanmamak ve bilgiyi paylaşmamak gerekir. Sosyal medyada bazı ilke ve kuralları belirleyip ona göre davranmak.

Katılımcıların sosyal medya kullanımı ile ilgili önerilerine bakıldığında, sosyal medya kullanıcıların seçici olmaları, etik kurallara uygun davranma, pozitif paylaşımlarda bulunma, paylaşımların teyit edilmesi ve kullanıcıların sosyal medya kullanımı ile ilgili bilgilenmenin önemi üzerinde durdukları söylenebilir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmada orta öğretim öğrencilerinin sosyal medya kullanım deneyimleri ve sosyal medya ile ilgili düşüncelerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda, katılımcılara öncelikle sosyal medya kavramını nasıl tanımladıkları sorulmuş ve katılımcıların sosyal medya kavramını bireysel etmenler ve sosyal etmenler olmak üzere iki kategoride tanımladıkları görülmüştür. Bireysel etmenler kategorisinde katılımcılar sosyal medyayı bilgiye ulaşmak, özgürlük, yenilikleri öğrenmek ve farklı dokümanlara ulaşmak olarak tanımladığı görülmüştür. Öte yandan, katılımcılar sosyal etmenler kapsamında sosyal medya kavramını iletişim kurmak, erişim sağlamak, paylaşmak ve ortak yaşam sağlamak şeklinde tanımladıkları görülmüştür. Mevcut araştırmanın verileri alan yazında birçok (Avcı ve Aşkar, 2012; Chandra ve Chalmers, 2010; Filiz, Erol, Dönmez ve Kurt, 2014; Hew ve Cheung, 2013; Karaman, Yıldırım ve Kaban, 2008; Pfeil, Arjan ve Zaphiris, 2009; Sağır ve Eraslan, 2019; Süer, Sezgin ve Oral, 2017) araştırmanın sonuçları ile örtüştüğü görülmüştür.

Araştırmada katılımcıların günlük kaç saat sosyal medya kullandıklarına yönelik sorulan soruya günlük beş ile dokuz saat sosyal medya kullanıldığına yönelik veriye ulaşılmıştır. Ulaşılan veri sonucu alanyazında birçok araştırma (Boulos, Maramba ve Wheeler, 2006; Chandra ve Chalmers, 2010; Godwin-Jones, 2003; Hew ve Cheung, 2013; Kuyucu, 2017; Tutgun-Ünal ve Deniz, 2020) tarafından desteklendiği söylenebilir. Latif ve Serbest'in (2014) yaptığı çalışmada mevcut çalışmanın

verilerinden farklı olarak katılımcıların ortalama iki ile üç saat sosyal medya kullandıkları sonucuna ulaşmıştır. Katılımcıların günlük beklenenin üzerinde sosyal medya kullanmaları içinde buldukları gelişim dönemi öğrenim kademesi ile açıklanabilir.

Araştırmada katılımcıların sosyal medya kullanım amaçlarını belirlemeye yönelik soruya katılımcılar iletişim kurmak, bilgiye ulaşmak, paylaşımda bulunmak, video izlemek, boş zamanını değerlendirmek, eğlenmek, gündemi takip etmek, mesajlaşmak, müzik dinlemek, insanlara ulaşmak ve haber takip etmek amacına yönelik sosyal medyayı kullandıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Mevcut çalışmada ulaşılan sonuçlar alan yazında birçok (Kaplan ve Haenlein, 2010; Solmaz, Tekin, Herzem ve Demir, 2013; Tess, 2013; Usluel ve Mazman, 2009; Wheeler ve Wheeler, 2009) çalışmanın verileri ile desteklenmektedir. Buna rağmen bazı araştırmalarda (Akyazı ve Tutgun-Ünal, 2013; Dyke, Haynes ve Ferguson, 2007; Karal ve Kokoç, 2010; Özdemir, 2017; Süer, Sezgin ve Oral, 2017; Wilson, Fornasier ve White, 2010; Yılmazsoy ve Kahraman, 2017). Mevcut çalışmanın verilerine ek olarak sosyal medya kullanım amaçları eğitim (Aydın, 2016), tanışma (Boulianne, 2015), haber edinme (Aydın, 2016; Chen ve Kim, 2013) ve oyun (Floros ve Siomos, 2013) gibi amaçlar için sosyal medya kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma verilerinin farklılık göstermesi katılımcıların gelişim seviyelerinden kaynaklandığı düşünülebilir.

Araştırmada katılımcılara sosyal medyayı kullanmanın kendilerine ne tür katkı sağladığı sorulmuştur. Araştırma sorusuna katılımcılar sosyal medya kullanmanın bilgilendirme, arkadaş edinme, kendini ifade etme, dönüt alma, tartışma becerisini geliştirme, eğitim ve öğretim, kişisel gelişim alanına, eleştirel düşünce, yansıtıcı düşünce, yaratıcı düşünce becerilerine ve farklı açılardan olaylara bakabilme becerilerine katkısı olduğuna dair verilere ulaşılmıştır. Ulaşılan veriler alan yazında birçok araştırmacının (Akyazı, Tutkun-Ünal, 2013; Deniz ve Tutkun-Ünal, 2019; Dinçer ve Kiliç, 2019; Johnson, 2011; Karal ve Kokoç, 2010; Koçer, 2012; Kuss ve Griffiths, 2011; Shao, 2009) verileri ile örtüştüğü görülmüştür. Araştırma verileri Akın'ın (2017) Türkiye'deki gençlerin sosyal medya kullanımı ile ilgili yaptığı araştırmanın verileri ile uyumluluk gösterirken, Küçükali'nin (2016) üniversite öğrencilerine yönelik yaptığı çalışmada sosyal medya kullanımının zaman kaybına neden olması ve internet bağımlılığı gibi istenilmeyen davranışlara neden olduğu verileri ile uyumluluk göstermediği görülmüştür. Bu çalışmada katılımcıların sosyal medyayı yaşamın birçok farklı alanında kullandıklarına dair verilere ulaşılması çalışmaya ayırt edici bir özellik kazandırdığı düşünülmektedir.

Son olarak katılımcıların sosyal medya kullanımı ile ilgili önerileri ile ilgili soru sorulmuştur. Katılımcıların sosyal medya kullanımı ile ilgili daha çok etik kurallar, seçici davranma, gerekli bilgilerin alınması, sosyal medyanın bilinçli kullanılması, güvenli kaynakların kullanılması ve sosyal medya kullanırken olumlu söylem ve davranımlarda bulunma ile ilgili önerilerde buldukları görülmüştür. Katılımcıların sosyal medya kullanımı hakkındaki önerilere yönelik elde edilen verilerin alanyazında birçok araştırma (Akyazı ve Tutgun-Ünal, 2013; Balcı ve Gölcü, 2013; Berkup, 2014; Çam ve İşbulan, 2012; Deniz ve Tutgun-Ünal, 2019; Kırık, Arslan, Çetinkaya ve Gül, 2015) sonuçları ile örtüştüğü görülmektedir.

Sosyal medyanın gençler arasında hızla yaygınlaştığı ve gençlerin dijital yerliler olarak tanımlandığı günümüzde sosyal medya kullanımı ile çalışmaların önem arz ettiği söylenebilir. Mevcut çalışmanın verileri ele alındığında ortaöğretim öğrencilerini yaşamlarında sosyal medyanın önemli bir yeri olduğu sonucuna ulaşılabilir. Bu bağlamda öğrencilerin yaşamlarının büyük bir bölümünü geçirmiş oldukları okullar başta olmak üzere aile ve diğer yaşam alanlarında sosyal medyayı güvenli bir şekilde kullanmalarına hizmet edebilecek çalışmalar yapılabilir. Çalışmanın verilerine eğitim sistemi içerisinde sosyal medya kullanımı ile ilgili çalışmalar yapılabilir. Okul rehberlik servislerinde sosyal medya temalı psikososyal çalışmaları yapılabilir. Okul ilan panoları ve rehberlik servisi panolarında öğrencilerin sosyal medya kullanımları ile ilgili broşür ve bilgilendirici resim ve yazılar kullanılabilir. Ayrıca, öğrenci, veli öğretmen ve diğer eğitim paydaşlarına yönelik sosyal medya kullanımı ile ilgili seminerler düzenlenebilir.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Araştırma için Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 07.12.2022 tarihinde E-33490967-044-237358 sayılı etik kurul onayı alınmıştır.

Kaynakça

- Akın, M. (2017). A research on the impacts of the young people's Internet addiction levels and their social media preferences. *International Review of Management and Marketing*, 7(2), 256-262.
- Akyazı, E. & Tutgun-Ünal, A. (2013). İletişim fakültesi öğrencilerinin amaç, benimseme, yalnızlık düzeyi ilişkisi bağlamında sosyal ağları kullanımı. *Global Media Journal TR*, 3(6), 1-24.
- Andreassen, C. S., Torsheim, T., & Pallesen, S. (2014). Predictors of use of social network sites at work- a specific type of cyberloafing. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 19(4), 906-921.
- Arık, İ. A. (1998). Psikolojide bilimsel yöntem. Ankara: Çantay Kitabevi.
- Arkün, S. (2011). *Fakülte - okul işbirliği için sosyal medya tabanlı bir modelin geliştirilmesi: Okul uygulamaları örneği*. (Yayınlanmamış doktora tezi), Hacettepe Üniversitesi. Ankara.
- Avcı, Ü., & Aşkar, P. (2012). The comparison of the opinions of the university students on the usage of Blog and Wiki for their courses. *Educational Technology & Society*, 15 (2), 194-205.
- Aydın, İ. E. (2016). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanımları üzerine bir araştırma: Anadolu Üniversitesi örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 35, 373-386.
- Balcı, A. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Balcı, Ş., & Gölcü, A. (2013). Facebook addiction among university students in Turkey: Selçuk University example. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 34, 255-278.
- Berkup, S. B. (2014). Working with generations X and Y in generation Z period: Management of different generations in business life. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 5(19), 218-229.
- Boulianne, S. (2015). Social media use and participation: A meta-analysis of current research. *Information, Communication & Society*, 18(5), 524-538.
- Boulos, M. N .K., Maramba, I., & Wheeler S. (2006). Wikis, blogs and podcasts: A new generation of web-based tools for virtual collaborative clinical practice and education. *BMC Medical Education*, 6 (41). 125-146.
- Boyd, D. M., & Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of Computer-mediated Communication*, 13(1), 210-230.
- Chandra, V., & Chalmers, C. (2010). Blogs, wikis and podcasts: Collaborative knowledge building tools in a Design and Technology course. *Journal of Learning Design*, 3 (2), 35-49.
- Chen, H. T. & Kim, Y. (2013). Problematic use of social network sites: the interactive relationship between gratifications sought and privacy concerns. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 16, 806-812.

- Creswell, J. W. (2014). *A concise introduction to mixed methods research*. SAGE publications.
- Çam, E. & İşbulan, O. (2012). A new addiction for teacher candidates: Social networks. *The Turkish Online Journal of Educational Technology (TOJET)*, 11(3), 14-19.
- Çelik, M. (2017). *Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin incelenmesi: Kültür Üniversitesi öğrencileri üzerinde bir araştırma*. 1. Uluslararası İletişimde Yeni Yönelimler Konferansı. İstanbul Ticaret Üniversitesi, Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Bölümü, İstanbul.
- Çepni, S. (2007). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş (Genişletilmiş 3. Baskı)*. Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- Davies, T. & Cranston, P. (2008). *Youth work and social networking: Interim report*. Leicester: National Youth Agency.
- Demirkaya, H. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının küresel ısınma kavramını algılamaları ve öğrenme stilleri: Fenomenografik bir analiz. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 8(1), 727-752.
- Deniz, L., & Tutgun Ünal, A. (2019). Sosyal medya çağında kuşakların sosyal medya kullanımı ve değerlerine yönelik bir dizi ölçek geliştirme çalışması. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11(18), 1025-1057.
- Dinçer, N., & Kiliç, Z. (2019). An analysis of social media usage levels among students at school of physical education and sport in some variables. *Asian Journal of Education and Training*, 5(1), 146-150.
- Dyke M. V., Haynes C., & Ferguson M (2007). Bridging the divide: A public relations perspective on intergenerational communication. *Public Relations Quarterly*, 52(4), 19- 23.
- Eisenhart, M. A. & Howe, K. R. (1992). *Validity in educational research*. In M. LeCompte, W. Millroy, & J. Preissle (Eds.), *The handbook of qualitative research in education*. (pp. 642-680). San Diego: Academic Press.
- Ekiz, D. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. İstanbul: Anı Yayıncılık.
- Filiz, O., Erol, O., Dönmez, F. İ., & Kurt, A. A. (2014). BÖTE bölümü öğrencilerinin sosyal ağ siteleri kullanım amaçları ile internet bağımlılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 3(2), 17-28.
- Floros, G. & Siomos, K. (2013). The relationship between optimal parenting, Internet addiction and motives for social networking in adolescence. *Psychiatry Research*, 209(3), 529-534.
- Godwin-Jones, R. (2003). Emerging technologies blogs and wikis: Environments for on-line collaboration. *Language Learning & Technology*, 7 (2), 12-16.
- Hew, K. F., & Cheung, W. S. (2013). Use of Web 2.0 technologies in K-12 and higher education: The search for evidence-based practice. *Educational Research Review*, 9, 47-64.
- Johnson, K. A. (2011). The effect of Twitter posts on students' perceptions of instructor credibility. *Learning, Media and Technology*, 36(1), 21- 38.

- Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media. *Business Horizons* 53, 59-68.
- Karal, H., & Kokoç, M. (2010). Üniversite öğrencilerinin sosyal ağ siteleri kullanım amaçlarını belirlemeye yönelik bir ölçek geliştirme çalışması. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 1(3), 251-263.
- Karaman, S., Yıldırım, S., & Kaban, A. (2008). Öğrenme 2.0 yaygınlaşıyor: Web 2.0 uygulamalarının eğitimde kullanımına ilişkin araştırmalar ve sonuçları. XIII. Türkiye'de İnternet Konferansı'nda sunulmuştur, 22-23 Aralık 2008, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Kırık, A. M., Arslan, A., Çetinkaya, A., & Gül, M. (2015). A quantitative research on the level of social media addiction among young people in Turkey. *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)*, 3(3), 108-122.
- Koçer, M. (2012). Erciyes Üniversitesi öğrencilerinin İnternet ve sosyal medya kullanım alışkanlıkları. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 18, 70-85.
- Korkmazgil, S. (2009). *How does blogging enhance pre-service English language teachers' reflectivity in practicum?* (Unpublished master's thesis), Middle East Technical University. Ankara.
- Köseoğlu, Ö. (2012). Sosyal ağ sitesi kullanıcılarının motivasyonları: Facebook üzerine bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 7(2), 58-81.
- Kuss, D. J. & Griffiths, M. D. (2011). Online social networking and addiction – A review of the psychological literature. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 8, 3528–3552.
- Kuyucu, M. (2017). Y kuşağı ve teknoloji: Y kuşağının iletişim teknolojilerini kullanım alışkanlıkları. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 5(2), 845–872.
- Küçükali, A. (2016). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanımı: Atatürk Üniversitesi örneği. *Bartın Üniversitesi İİBF Dergisi*, 7(13), 531-546.
- Latif, H., & Serbest, S. (2014). Türkiye'de 2000 kuşağı ve 2000 kuşağının iş ve çalışma anlayışı. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 132-163.
- Lee, Z. W., Cheung, C. M., & Thadani, D. R. (2012). An investigation into the problematic use of Facebook. *Proceedings of the 45th Hawaii International Conference on System Sciences*, 3, 1768–1776.
- Maxwell, J. (1992). Understanding and validity in qualitative research. *Harvard Educational Review*, 62(3), 279-301.
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative research: A guide to design and interpretation*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Morrow, S. L. (2005). Quality and trustworthiness in qualitative research in counseling psychology. *Journal of counseling psychology*, 52(2), 250-260.

- Özdemir, Ş. (2017). *Kuşaklar teorisine göre Türkiye'deki gençlerin medya kullanım alışkanlıkları ve İstanbul örneği*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Palfrey, J. & Gasser, U. (2008). Born digital: Understanding the first generation of digital natives. *Journal of counseling psychology*, 57(1), 157-169.
- Pantic, I. (2014). Online social networking and mental health. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 17(10), 652-657.
- Pfeil, U., Arjan, R., & Zaphiris, P. (2009). Age differences in online social networking: A study of user profiles and the social capital divide among teenagers and older users in MySpace. *Computers in Human Behavior*, 25, 643-654.
- Punyanunt-Carter, N. M., De La Cruz, J. J., & Wrench, J. S. (2017). Investigating the relationships among college students' satisfaction, addiction, needs, communication apprehension, motives, and uses & gratifications with Snapchat. *Computers in Human Behavior*, 75, 870-875.
- Ryan, T., Chester, A., Reece, J., & Xenos, S. (2014). The uses and abuses of Facebook: A review of Facebook addiction. *Journal of behavioral addictions*, 3(3), 133-148.
- Sağır, A., & Eraslan, H. (2019). Akıllı telefonların gençlerin gündelik hayatlarına etkisi: Türkiye'de üniversite gençliği örneği. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 10(17), 48-78.
- Shao, G. (2009). Understanding the appeal of user-generated media: a uses and gratification perspective. *Internet research*, 19(1), 7-25.
- Solmaz, B., Tekin, G., Herzem, Z., & Demir, M. (2013). İnternet ve sosyal medya kullanımı üzerine bir uygulama. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 7(4), 23-32.
- Statista. (2019). Negative effects of using social media according to Italian users in 2017. *Journal of behavioral addictions*, 1(2), 201-235.
- Süer, S., Sezgin, K. & Oral, B. (2017). Z kuşağındaki öğrencilerin internete ilişkin algılarının belirlenmesi: Bir metafor çalışması, *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(12), 190-203.
- Şahin, C. & Yağcı, M. (2017). Sosyal medya bağımlılığı ölçeği-yetişkin formu: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 14(1), 523-538.
- Tektaş, N. (2014). Üniversite öğrencilerinin sosyal ağları kullanımlarına yönelik bir araştırma. *Tarih Okulu Dergisi*, 2, 25-37.
- Tess, P. A. (2013). The role of social media in higher education classes (real and virtual) – A literature review. *Computers in Human Behavior*, 29(5), 60-68.
- Tutgun-Ünal, A., & Deniz, L. (2020). Sosyal medya kuşaklarının sosyal medya kullanım seviyeleri ve tercihleri. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15 (22), 1289-1319.
- TÜİK, 2022. Türkiye İstatistik Kurumu. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Cocuklarda-Bilisim-Teknolojileri-Kullanim-Arastirmasi-2021-41132>.

- Usluel, Y. K., & Mazman, S. G. (2009). Adoption of Web 2.0 tools in distance education. *International Journal of Human Sciences*, 6 (2), 89-98.
- Utz, S., Muscanell, N., & Khalid, C. (2015). Snapchat elicits more jealousy than Facebook: A comparison of Snapchat and Facebook use. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 18(3), 141-146.
- Valkenburg, P.M. & Peter, J. (2011). Adolescents' online communication: an integrated model of its attraction, opportunities, and risks. *Journal of Adolescent Health*, 48, 121-127.
- Van Rooij, A. J., Schoenmakers, T. M., Van de Eijnden, R. J., & Van de Mheen, D. (2010). Compulsive Internet use: The role of online gaming and other Internet applications. *The Journal of Adolescent Health*, 47(1), 51-57.
- Wheeler, S., & Wheeler, D. (2009). Using wikis to promote quality learning in teacher training. *Learning, Media and Technology*, 34 (1), 1-10.
- Wilson, K., Fornasier, S., & White, K. M. (2010). Psychological predictors of young adults' use of social networking sites. *Cyberpsychology, Behavior and Social Networking*, 13, 173-177.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (9. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmazsoy, B., & Kahraman, M. (2017). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ile sosyal medyayı eğitsel amaçlı kullanımları arasındaki ilişkinin incelenmesi: Facebook örneği, *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 6(1), 9-20.

EXTENDED SUMMARY

Recently, studies have been carried out on social media and its effects on human life. However, considering that the studies conducted are mostly quantitative researches for university students, it is thought that the current study will contribute to the field in terms of being a study conducted with a qualitative method for secondary school students. On the other hand, it is thought that the study will make significant contributions to the studies to be conducted on the experiences and thoughts of students about social media, field researchers, education policy makers, parents and teachers. As a result of the stated reasons, this current research aims to investigate secondary school students' definitions of social media, their social media life situations, their perceptions and experiences about social media, and to contribute to the field.

In this study, secondary school students' social media experiences and their thoughts on social media were examined. The study is a study based on a phenomenological pattern within the framework of qualitative research. The phenomenological design is a qualitative study design in which the views and experiences of the participants are discussed in order to obtain detailed data by considering any subject/phenomenon/concept. Within the scope of the phenomenological design, the data are classified by content analysis. First of all, it is tried to determine the themes in a way that can explain the research phenomenon of the data within the conceptual framework. Then, the obtained data are transferred by describing them with tables or figures. Finally, the data of the participants in the study are tried to be supported by giving direct quotations. The main purpose of qualitative studies is to examine the subject or situation to be studied in depth. However, it can be said that qualitative studies have some advantages and disadvantages. While reaching detailed information about the research subject and obtaining the data from the primary source is considered as a positive

aspect of qualitative studies, some difficulties in ensuring and testing the reliability and validity of the study are also considered as a negative aspect of qualitative studies. In this context, it can be said that conducting the reliability and validity studies meticulously and providing the necessary conditions in qualitative studies are effective in terms of the quality of the study. In this study, in which secondary school students' experiences of using social media and their thoughts on social media are discussed, it was tried to reach the data with the interview questions prepared by the researcher.

It is seen that the participants define the concept of social media in two categories. While some of the participants try to define the concept of social media under the category of individual factors, it is seen that some of them try to define the concept of social media under the category of social factors. Within the scope of the individual factors category, the students participating in the study; They defined the concept of social media as accessing information, social media being freedom, learning social media innovations and accessing many documents. The students participating in the study within the scope of the social factors category; They defined the concept of social media as communicating with others, providing access, sharing social media, and social media providing a common life.

Considering the definitions of the concept of social media by the participants, it is seen that they generally try to define social media as a space for communicating with others, accessing information and documents, sharing space, a free space and a common living space. It is seen that the participants stated that they use social media between 5 and 9 hours a day. It is seen that all of the participants stated that the purposes of using social media are to communicate, reach information and share. While almost all of the participants stated that the purpose of social media use is entertainment, watching videos and spending their spare time, it is seen that most of the participants stated that they use social media to follow the agenda and message. In addition, it is seen that the participants stated that they use social media to listen to music, reach people and follow news. It is seen that all of the participants expressed the contribution of social media to be informed and to gain a different perspective. Afterwards, it is seen that the participants expressed the contribution of social media as self-expression, education-learning, making friends, critical thinking, reflective thinking, personal development, receiving feedback, reflective thinking and discussion, respectively.

Considering the suggestions of the participants about the use of social media, it can be said that they emphasize the importance of being selective, acting in accordance with ethical rules, making positive shares, confirming the shares, and being informed about the use of social media by the users.

When the literature is examined, it is seen that the qualitative studies on the use of social media and their thoughts on social media for secondary school students are limited in number, and that the studies on social media are mostly adult and quantitative studies. The present study was conducted in the sample of students studying in secondary education in the region where the researcher works. More generalizable research data can be obtained by determining larger sample groups and conducting studies for different ages and different school types in subsequent studies.

Considering the developmental period of adolescence secondary school students, it is important to examine their social media usage experiences and their thoughts on social media. In this context, it is thought that the findings of the study provide important findings for preventive and supportive guidance studies for education policy makers, primarily the guidance services carried out in schools. On the other hand, it is thought that determining students' social media usage experiences and thoughts about social media and making preventive studies when necessary will affect the development levels of students positively. According to the research data, it is thought that conducting studies on safe social media use in schools will contribute to the affective, cognitive and behavioral development of students.